



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Adversvs Omnia Catabaptistarvm Prava Dogmata Heinrychi Bullingeri lib. IIII

Bullinger, Heinrich

Tigvri, 1535

VD16 B 9759

De bello, an Christianis liceat magistratibus

urn:nbn:de:hbz:466:1-35433

micida, aut fur, aut facinorosus, aut curiosus alienarum rerū. Præstat ergo paucos per iudices legitimos tolli, quàm aliquando plebe per ipsos seducta expeditione & armis rem tentare. Omnino enim malum tollendum erit. SIMON. Hui bellum dicis, rene indignissimam Christianis omnibus. IOIADA.

Summum malorum est bellum, quod & supra de homicidio auditum est, sed, ut tum dicebatur, quum ex adfectibus geritur, ex auaritia, cupiditate, inuidia, odio, tyrannide. SIMON. Bellum res est qua

Bellum beluarum est.

friratem omnium beluarum homo superat, imò non est res hominum, sed quod uerbum ipsum loquitur, beluarum: quam detestatur natura, quæ hominem intermem genuit, ad mansuetudinem & communionem uitæ: auersatur deus, qui penitus uult & imperat mutua inter homines omnes charitatem. IOIADA. Recte loqueris & uerissime mi Simon, charitati studere omnes filij dei debent, quod et faciunt: quum uero homines quidam à Satana instigati, non homines sunt sed beluæ & demones, nec uni tantum homini nocent, sed respublicas totas perdunt, omnem ordinem tum humanum tum diuinum dissipantes, hos extremo & amarissimo remedio, quum malagmatis nihil proficitur, magistratus uel emendare uel amputare cogitur, ut reliquo corpori salus cõstet. Nec quisquam homo homini uel bellum facere uel nocere potest sine

Bellū an liceat Christi-
anis magi-
stratibus.

grandi scelere. Magistratus autem qui gladium geris à deo datum, neq; frustra, is nocentes ferire, si gloria dei & salus reipublicæ postulat, potest. SIMON.

Rogo te ut hoc paradoxon ex scripturis mihi probes. IOIADA. Abraham bellum gessit contra reges, ut est Gen. 14. in quo reges in fugam conuertit, prædam eis abstulit, & fratris filium Lotum reduxit. De bellis Mosis, Iosue, et Iudicum, multa sunt in libris ueteris testamēti, quæ recensere non est necesse, quum omnibus sunt notissima. Cōtra Beniamin tribus Israël graue bellū adornant quod atroci et impudenti adulterio crimen pessimum & grauisimum designarant. Quod si ab initio fecissent, non cecidissent ex eis tot milia. Quod uero tam tardi fuerunt ad asserendam iustitiam & scelera punienda, pœnam grauisimam dederunt negligentiae. Deinde si Beniamitæ ex Gabaon nocentes, ad pœnam requisitos, dedissent, non tantam iacturam totius populi fecissent. Samuëlis & Dauidis bella patriam & pietatem à circumiacentibus gentibus uindicarunt. Sic Afa coactus & bello adortus à Hieroboam, se suosq; bello asserit nisi cum suis perire funditus malit. Notum est qua pietate patriam defenderit contra Moabitas & Ammonitas Iosaphat. Oratio eius ad deum talis erat. O domine, nituntur nos gentes istæ eijcere de possessiōe quā tradidisti nobis deus noster, ergo non iudicabis eos? In nobis quidē non est tanta

Iudicū 20.

2. Paral. 20.

tanta fortitudo ut possimus huic multitudini resistere, quæ irruit super nos: sed quum ignoremus quid agere debeamus, hoc solum habemus residui, ut oculos nostros ad te dirigamus. Ezechias magna fide et constanti animo regem Assyrium expectat, quum prius omnia, nequicquam tamen, tentasset quæ ad pacem facere poterant. Iudas Machabæus fortis bellator sic dixit ad populum suum: Facile est concludi multos in manu paucorum, & non est differentia in conspectu dei cæli liberare in multis & in paucis: quoniam non in multitudine exercitus uictoria belli, sed fortitudo de cælo est. Ipsi ueniunt ad nos in multitudine contumaci & superbia, ut disperdant nos, & uxores nostras, & filios nostros, & ut spolient nos. Nos uero pugnabimus pro animabus nostris & legibus nostris, & ipse dominus conteret eos ante faciem nostram &c.

Ex his pius quisq; facile colligere potest, non affectibus aut temeritate motos esse sanctissimos uiros, ut in bellum procederent, sed necessitate ineuitabili, & ex causis iustis & legitimis. Alia exempla quoq; adducere possem de Christianis regibus & imperatoribus, Constantino, Valentino, Gratiano, Teodosio, cæterisq;. Metuo ne catabaptistæ mollicie animi metuq; quodam foemineo contra arma clamitent. Nam eos qui arma prædictis ex causis pro defensione reipublice & patrie in manus sumpserint, non tantum non pec-

care, sed & deo seruire existimo. Ioān. Baptista quā milites ad baptismum eius uenirent, non iussit abdicare militiam, quod nimirum, si armis pugnare pro defensione reipublicæ & assertionē tranquillitatis Christiano nō licuisset fecisset, sed hoc tantū dixit ut cōtenti stipendijs suis, neminem cōcuterent, nemini uim inferrent. Et hanc responsionem dabat illis, qui interrogabant ab eo quid ipsis faciendum. SIMON.

Veterum bella de quibus multa narraſti à deo iussa erant imò præcepta, nec unquam iniussi bellū capessunt Iudæi & sine dei oraculo, quo duce & auspice foeliciter pugnarunt, infœlicissime semper dum sine illius iussu in aciem descendunt. IOIADA. Recte, Gladius datus est magistratui ad tollēdum malum è medio populi, ad tuendum innocentiam, non ad recondendum. Nec deus semper externa uoce loquitur, sed quod semel dixit & statuit hoc ei (ut est semper sui similis) perpetuo placet. Si placuit ei tum ut mala per magistratum tollerentur, adhuc hodie placet. Inspirat ergo piorū magistratuū animis, quando, quare, & quatenus bellandum, quibus ex rationibus arma sumenda. SIMON. Christus præcipit suis ne malo resistant, sed potius cædenti alteram præbeant maxillam. Deinde sibi uindictā reseruat, nec dat hoc ius alteri. IOIADA. Vindicta non læso, sed magistratui à deo committitur qui uicem eius in terris gerit.

Leuit. 24.
Deut. 19.

rit. Hic enim, ut iam sæpe dictum est, gladium non frustra gestat, Rom. 13. 1. Pet. 2. Verba igitur Christi quæ Matthæi 5. scribuntur, ita sunt accipienda ut cum patris præcepto, quo constitutæ à se potestati scelerum uindictam per sancte iniunxit, haudquaquã pugnent. Dicit enim Christus se uenisse ut uoluntatē dei patris sui faciat, nec legem soluat sed perficiat. Et profecto si expenderimus quibus uerbis dominus hic usus, ad quos illa, & quando locutus sit, ultro se offeret germanus eorum sensus, quo pulchre consonabunt, tam ijs quæ ante in lege præcepta sunt, quam alijs Christi tum uerbis tum factis. Mira enim est, & constans atq; perpetua diuinarum rerum harmonia, & pulcher consensus. Sibi enim diuinus spiritus ubiq; similis est, nec sibi repugnare potest. Primum ergo certum est, hæc omnia dicta peculiariter discipulis, uti Matthæus et Lucas testantur, licet simul auscultantibus turbis. Iam discipuli priuati erant, neq; futurum erat ut magistratu unquam fungerentur Lucæ 22. Non possunt igitur, quæ ipsis hic mandata sunt, quoquo modo ea uel reuocare, uel damnare, quæ antea dominus magistratibus iniunxerat. Ut si princeps priuatis ciuibus gestare arma in urbe prohibeat, nemo eodem ædicto intelliget, & constitutis ab eo præfectis atq; licitoribus, alijsue publicis ministris, armis interdictum. Ad hæc, Christi regnum non est de hoc mundo: ita nihil eorum quæ

regno mundi necessaria deus instituerat uoluit immit-
tare, satis habens suos instituisse ut omnibus rebus opti-
me uterentur, & cœlestis uitæ in mundo imaginem et
specimen præ se ferrent. Docet ergo Christus suos, ut
iniuriæ sibi illatæ debeant esse tolerantes, ne quis pri-
uatus malo sibi illato resistat. Non tamen hoc ipso ue-
tuit non resistendum esse malo quod alijs infertur, præ-
sertim si cui depellendi eius munus iniunctum sit, ut
plane iniunctum est quotquot magistratu funguntur.

Postremo si tempus consyderes, quo Christus hæc
suis præcepta dedit, eundem uidebis esse sensum. Insta-
bat sanè, ut uelut oues in medio luporum, ita hos disci-
pulos suos in mundū extruderet, regni cœlorum præ-
dicatores: ob quod quum futuri essent odio omnibus
hominibus, ac crudelissimā experturi persecutionem,
summa certe tolerantia illis opus erat. Quapropter
ad hæc præcipue hic ipsos uoluit præparare, quæ utiq;
in primis eis erat necessaria. Nihil tamen per hæc
adimens ordinatæ à deo potestati, aut ijs quos ex suo
grege ad id electos illa contingeret fungi, quo minus
iudicare secundum leges dei, gubernando externe po-
pulum cōmissum possent. Magistratus ergo officium
est, malos & nocentes è republica tollere, priuati cui-
usq; ut iniuriam magno animo ferat, nec se ulcisci co-
gitet, illato malo ne resistat, quum hoc officij potesta-
ti publicæ sit demandatum, quæ in hoc constituta est
ut tueatur

ut tueatur bonos, malos puniat, eripiat inopes ab illis qui eos opprimunt. Atq; ob hoc omnium bonorum ciuium est, magistratui parere, ferendo arma, faciendq; quæcunq; ad id necessaria fuerint. Decet enim ut pro proximo sollicitudinem geramus, et iniuriam eius propulsemus. Nostri curam debemus deo committere, & ipsi omnem uindictam cōtradere. Recte igitur magistratus cōmendatos ulciscitur, & suorum iniuriam propulsat, qui suam, si Christianus est, deo uindicandam committit. SIMON. An ergo non proximus est qui alterum læsit, & rempub. turbat? Is nimirum etiam diligi à nobis debet: non ergo licet eum punire & neci dare. IOIADA. Quasi uero non secundū deum diligere debeant, & haberi omnia. Quicq; malū ciuem punire aut occidere ipse iubeat, nulla sit omnino cuiuscunq; creature ratio habenda, quando etiam parentes, atq; propriā animam, propter ipsum odio habere oporteat. Saul, quod contra præceptum domini Agag regi Amaleit pepercerat, & non omnia hostium perdidit, à domino regno fuit deiectus. Filij Leui nō minus peccassent, si Mosi non obtēperassent, quando ex mādato domini iubebat illos accinctos gladijs transire et reuerti à porta castrorum usq; ad portam, & unumquemq; occidere fratrem suum, Exodi 32. Deuter. 21. Mandatur parentibus, rebellem filium ut tradant in mortem. Neq; tamen ob ista uiolatur ius

aut præceptum charitatis. Non enim est dilectio proximi, quæ contra uerbum dei exhibetur. Neq; dilectionis neglectus, si cum proximo iuxta uerbum dei egeris.

Proinde haudquaquam audiendi sunt isti præposterè misericordes, qui præsentì Christi præcepto contendunt, omni scelerum uindicta, usuq; gladij Christianis interdictum. Quæ uero dilectio est ad proximos, si quis facultatem habet, imò iniunctum à deo munus tuendi bonos à malis ac liberandi, & permittat innocentes & bonos libidini malorum? Si ergo proximos uere diligimus, debemus dare operam, ut & beneficiamus illis, & ut liceat illis beneficijs dei ac nostris frui. Id sine legibus & coertione malorum (tanta est impiorum peruersitas & multitudo) fieri non potest. Propterea omnium Christianorum erit, pro uiribus incumbere, ut suas leges & magistratus habeat, atq; ut illis in omnibus pareatur. Et illi quidē iuxta legem dei fontes è medio tollant, & in sceleratos iuste animaduertant. SIMON. Quum iam abunde probatum sit magistratū inter Christianos esse posse imò debere, eiusq; officium esse ut mali plectantur & tollantur, Consequens est, ut de bello firmiora quedam adducas. Nam hoc medio ut tu perhibes etiam exciduntur fontes. IOIADA. Certum hoc est et indubitātū quod Christiani inter se bella nulla gerūt, utpote

utpote inter quos summa uiget dilectio. De quo dominus per Esaiam uaticinatur: Non affligent & non uastabunt in uniuerso monte sancti mei, quia impleta est terra sciētia domini, Esa. 11. Quin etiam si quæ res publica in manibus Christianorum, aut si princeps quispiam Christianus fuerit, indubie quantum in eis erit, habebunt etiam pacem cum extraneis à fide, adeoq; cum omnibus hominibus, Rom. 12. Quod si huiusmodi ab impijs impetūtur, atq; id pro re quam cum domino cedere illis poterunt, ut forte propter prouentus aliquos, uectigal, aut aliam externam commoditatem, indubie declarabunt se cœlestium bonorum participes, qui ita præsentia negligāt, ut possint pallium cum tunica cedere, ac duo ire miliaria cū eo qui adegerit ad unum.

At si impij tentauerint pios magistratu dei cedere et in totum dominari ipsorum plebi, quandoquidem certi sunt, diuinitus se super populum dei constitutos pastores, & suæ fidei illum commissum, nequaquam sanè (nisi diuino oraculo, ut per Hieremiam Iudæi iubebantur subijcere se regi Babyloniorum, eius admonebantur) cedere illis debent. Præsertim si hostes illi uerum dei cultū extinguere conentur, quales hodie sunt qui antichristi regnum, ubi Christi regnum parum emerfit, restituere annituntur.

Propterea si ab huiusmodi Antichristi propugna-